

Franska Stenarna, Värmdö

ID: 6902 · Bekræftet position

www.vragguiden.dk/vrag/6902

Position & Dybde

Kort ikke tilgængeligt

WGS84	Dybde (top)	Dybde (bund)
59:14,923N 18:39,873E	35 m	45 m
ED50	Stævnretning	Afstand til kyst
59:14,947N 18:39,942E	Ukendt	0,6 km

Beskrivelse

Svenske kildeoplysninger fra Fornsök **Registrering:** RAÄ L2013:4012 **Kilde:** Riksantikvarieämbetet, Fornsök (CC0 1.0) **Dato:** 13-09-2026 **Kildens position (WGS84):** 59:14,923N 18:39,873E **Område:** Värmdö, Stockholm [Åbn den originale registrering i Fornsök](https://app.raa.se/open/fornsok/lamning/cfb88fb0-99f1-49d1-80db-51fec615e997) ### Dansk sammendrag Vraget ved Franska Stenarna i Nämndöfjärden menes sandsynligvis at være Kraffwell eller Kraveln, et orlogsskib, som Gustav Vasas kaperkaptajn Clements Rentzel omtalte som et af kongens bedste fartøjer. Skibet kan have været et af de godt dusin fartøjer, Gustav Vasa købte i Lübeck i 1522, en anskaffelse, der traditionelt regnes som grundlæggelsen af den svenske flåde. Det sank i 1525 på angiveligt 25 favnes dybde i den svenske skærgård mellem "Dalarne" og "Diurhamn". Ombord var en fuld last af kanoner og ammunition, som året før var blevet bjærget fra det strandede Lübske Svan ved Öland. Vraget blev først fejlagtigt udpeget som selve Lübske Svan, men viste sig senere at være et mindre, samtidigt fartøj. Det træbyggede sejlskib er bygget på kravél med bordplanker fæstnet til spanterne med trædyvler. Hovedparten ligger på en klippeafsats 35 meter under overfladen med skroget hvilende på bagbord side, mens styrbord side er faldet ind i vraget. Forstævnen ligger foran skibet, og et stort stokanker står lænet mod klippevæggen. Kølen er brækket få meter foran agterstævnen, som stadig hænger sammen med den afbrækkede køldel og flere hækorbærere. En større sammenhængende del af bagbord side ligger sandsynligvis længere nede. Den væltede stormast strækker sig ud over skrænten fra 35 til 45 meters dybde, og ved den ligger et velbevaret gangspil. I og neden for vraget findes smedede kammerkanoner med tilhørende lavetter samt sten- og blykugler i forskellige kalibre. Der er også set to trefodsgryder og rester af en rundbundet kedel, tilsyneladende af bronze. To bronzekanoner fra begyndelsen af 1500-tallet, som i begyndelsen af 1990'erne blev udbudt på det sorte marked, blev efter en politianmeldelse vurderet sandsynligvis at stamme fra vraget og indgår nu i SSHM's samlinger. Ved et dyk i 2003 blev der desuden fundet spor efter ulovlig bjærgning. --- ### Svensk originaltekst fra Fornsök **Beskrivelse:** DYKFÖRBUD (Stockholms läns författningssamling 2001:132 nr 362). Fartygslämning, okänd utbredning. Örlogsfartyg, bordläggningen är lagd på kravell och trädymlad till spanten. Bordplankorna är ca 0,3 m breda och mindre än 0,05 m tj. Spanten är på ett ställe uppmätt till 0,24 m, mellanrummen mellan de är ca 0,18 m. **Alternative navne:** - Kraffwell - Kraveln **Orientering:** Nämndöfjärden, Franska Stenarna **Placering:** Under vand **Tradition:** Historik Eventuellt är "kraveln" ett av de dryga dussintal fartyg som Gustav Vasa inköpte från Lybeck 1522. Detta inköp har traditionellt ansetts vara den Svenska flottans grundläggande. Händelseförlopp Sannolikt är vraket vid Franska Stenarna vraket efter det fartyg som en av Gustav Vasas kaparkaptener, Clements Rentzel, beskriver som en av "K. M. beste Kraffwell" och som sjönk 1525 på "25 famnars djup (...) i Swenske skären emillon Dalarne och Diurhamn". Detta fartyg var fullastat med kanoner och ammunition som bärgats från det året innan, vid Öland, strandede Lybske Svan. Bärgning Efter att vraket påträffats av Octopus dyk AB vilka gjorde en första översiktlig dokumentation av detsamma. Anders Franzén gick i samband med detta ut i media och lät meddela att det var fartyget "Lybske Svan" man hittat och fyndet rönt stort intresse. Senare visade det sig att det inte var detta fartyg

utan ett mindre som förvisso var samtida. Länsstyrelsen insåg vrakets vetenskapliga potential och belade platsen med särskilda restriktioner avseende dykning. 1991 företogs en första vetenskaplig besiktning där man kunde konstatera att vraket var synnerligen intressant och lämningens ålder kunde bestämmas till tidigt 1500-tal. 1994 utfördes, i samarbete mellan SSHM, Stockholms universitet, länsstyrelsen och det engelska offshoreföretaget Stolt Comex Seaways en marinarkeologisk undersökning av vraket. En dykintresserad skeppskapten ställde sitt 40 meter långa fartyg Terschelling till projektets förfogande. De föremål som bärgades vid undersökningen förvaras av SSHM. 2 bronskanoner, daterade till tidigt 1500-tal, fanns i början av 1990-talet till salu på den svarta marknaden. Efter polisanmälan från Statens försvarshistoriska museer konstaterade polisen att kanonerna sannolikt bärgats från vraket vid Franska Stenarna. Kanonerna finns numera i SSHM:s samlingar. 2003 erhöll SSHM tillstånd att tillsammans med Kustbevakningen genomföra ett dyk på vraket. Avsikten var att tillsammans med KBVs dykare hitta en lämplig arbetsform för återkommande besiktningar på vrakplatser i Stockholms skärgård, inom ramen för museets projekt Kulturmiljöövervakning. Vid dyket påträffades spår av illegal bärgningsverksamhet på platsen. Status Den huvudsakliga vrakplatsen är belägen på en klippavsats 35 meter under vattenytan. Skrovet vilar på babordssidan medan styrbordssidan har fallit in i vraket. Förstävén ligger nedfallen på sida på botten framför fartyget. Framför denna står ett stort stockankare lutat mot benväggen. I förpartiet ligger även ett ankarklys som fortfarande är dymlat till några spant. Bordläggningen i anslutning till dessa spant tycks vara vertikalt stående och härrör sannolikt från ett parti under ett förligt kastell eller liknande. Några meter för om akterstävén är kölstocken avbruten. Den avbrutna delen av kölstocken, hänger fortfarande samman med akterstävén, som tillsammans med ett antal häckbalkar, bildar ett sammanhängande parti. På häckbalkarna sitter fortfarande några av de diagonala bräder, som utgjort brädbeklädnaden på utsidan kvar. Under den huvudsakliga vrakplatsen ligger sannolikt ett större sammanhängande parti av fartygets babordssida. Denna del utgörs av området kring slaget. En omkullfallen stormast, som rasat ut över branten, ligger med dess nedre ände på den huvudsakliga vrakplatsen belägen på 35 meters djup. Dess topp ligger nere på 45 meter. Invid denna ligger ett välbevarat gångspel. I vraket, samt nedanför detsamma, ligger ett antal smidda kammarkanoner med tillhörande lavettage, samt sten och blykulor av varierande kaliber. Väl synligt på vrakplatsen finns även två trefotsgrytor, samt resterna av en rundbottenad kittel. Samtliga av dessa förefaller vara av brons (status 1996). **Terræn:** Berg **Vegetation:** Ingen **Antikvarisk vurdering:** Fornlämning **Begrundelse:** Den antikvariska bedömningen är migrerad från äldre databas. Motivering av den antikvariska bedömningen kan eventuellt finnas under antikvarisk kommentar. **Anbefalet vurdering:** Övrig kulturhistorisk lämning **Aktualitet:** Fundet er bekræftet ved en fysisk undersøgelse **Undersøgelsesstatus:** Delundersøkt **Skadestatus:** Åverkan — Skeppet ligger längs kanten av den sluttande klipphyllan. Skrovet har stjälp utåt och vilar till största delen på babordssidan. **Egenskaber:** - Byggnadsteknik: Kravell - Framdrivning: Segel - Material: Trä **Skriftlige kilder:** - Litteraturhänvisning: Adams J./Rönby J. 1996 Furstens fartyg, Sjöhistoriska museets rapportserie 32. - Rönby J./Adams J. 1994 Östersjöns sjunkna skepp - Adams J./Norman P./Rönby J. 1991 Marinarkeologisk vrakbesiktning, Marinarkeologisk tidskrift, Nr 2. - Arkivhandlingar: Svenskt marinarkeologiskt arkiv (SMA) - Ulfstedt, I.2015. Rapportsammanställning av skyddsbärgning 1994, Värmdö socken och kommun. Statens maritima museer. (RAÄ dnr 3.4.2-1593-2015). **Feltdato:** 01-01-1994 **Publiceret:** 28-10-2022 **Senest ændret:** 28-10-2022 **Registreringsgrundlag:** Sjøkort **Målemetode:** Manuell inprickning **Positionsfejlmargin:** 10 m **Indlæsningsusikkerhed:** 25 m

Sidst rettet af: twm

Dato: 13-09-2026